

Schrijven

Schrijven is een belangrijke vaardigheid die ontwikkeld moet worden. Het is belangrijk, voor iedereen, ook voor personen met het Rett syndroom.

Als je kunt schrijven, kun je zeggen wat je wilt zeggen en zijn je mogelijkheden niet beperkt tot wat anderen beschikbaar hebben gesteld op jouw Ondersteunde Communicatie hulpmiddel.

Waar de meeste mensen een pen gebruiken om te schrijven, moeten anderen een **'alternatieve pen'** gebruiken, bijvoorbeeld:

- een standaard toetsenbord
- een letterkaart
- een spiraalboek met het ABC
- een eye pointing toetsenbord

Als een kind leert schrijven, gaat het door een beginfase heen, de fase van **'tekenen'** en **'krabbelen'**. Het is iets wat alle kinderen doen. Personen met het Rett syndroom moeten dezelfde kans krijgen om te tekenen en lijnen op papier te zetten, omdat het een belangrijke tussenstap is in het leren schrijven.

De volgende stappen zullen helpen bij het faciliteren van tekenen en krabbelen.

Ten eerste: bedenk een reden

Voorbeelden:

- boodschappenbriefje
- een brief voor iemand
- schrijven over iets wat je vandaag gedaan hebt
- schrijven over een persoon
- rollenspel: namenlijst op school, doktersrecept, vliegtickets

Ten tweede: laat haar gebruik maken van de alternatieve pen om letters te selecteren.

Een ABC-spiraalboek is een alternatieve pen. Het biedt een manier om letters te selecteren met behulp van blikrichting, in plaats van het zelf vast moeten houden van een pen of potlood. In het ABC-spiraalboek is het alfabet verdeeld over 5 pagina's. Elke pagina begint met een klinker. Begin door het eerst zelf voor te doen.

Geschreven door Callie Ward & Abigail Davison-Hoult namens Rett UK.

Vertaald door Gerna Scholte & Gill Townend namens het Rett Expertisecentrum Nederland.

E-mail: rettexpertisecentrum@maastrichtuniversity.nl

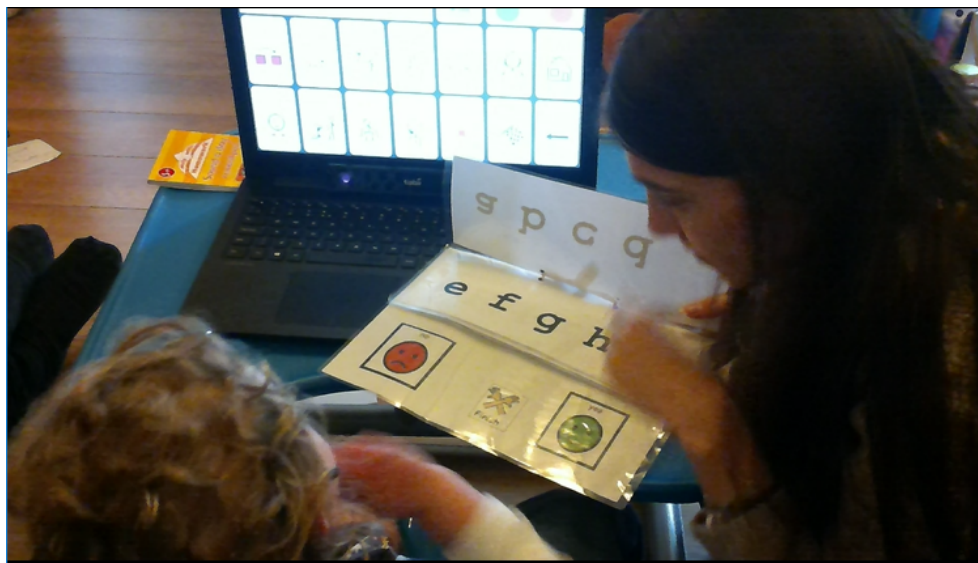
Hoe schrijf je met een ABC-spiraalboek?

1. Wijs alle letters op de pagina aan.

Zeg: **"Hier is een a, b, c, d, wil je van deze letters? Ja of nee?"** Wijs elke letter aan terwijl je dit zegt en wijs dan naar het ja- en nee-symbool.

2. De persoon kan haar 'beste ja' gebruiken (aankijken, knippen) of kijken naar het ja-symbool. Interpreteer alle andere signalen als een 'nee'. Als ze haar keuze gemaakt heeft wijs je naar het symbool ter bevestiging. Of zeg je **"Je kijkt weg, je zegt nee, je wilt niet een van deze letters?"** *<terwijl je naar het 'nee-symbool wijst'>*

3. Als ze 'nee' aangeeft, sla je om naar de volgende pagina.

4. Wijs de letters op de volgende pagina aan. **"Wil je een e, f, g, h?"**
<ze kijkt naar ja of gebruikt haar 'beste ja'> **"Ik zie dat je kijkt naar het ja-symbool/jij kijkt naar mij en zegt 'ja'. Ik vraag me af welke letter je gaat schrijven."**
5. Wijs elke letter op de pagina aan en vraag welke zij wil schrijven.
6. Koppel terug naar het doel bijvoorbeeld: **"Ik vraag me af welke letter je nodig hebt voor jouw boodschappenbriefje. Is het de 'e'?"** *<ze kijkt weg>* **"Nee, niet de 'e'. Is het de 'f'?"**
<ze kijkt naar jou> **"Je kijkt naar mij, je zegt ja, ik wil de 'f'."**

Geschreven door Callie Ward & Abigail Davison-Hoult namens Rett UK.

Vertaald door Gerna Scholte & Gill Townend namens het Rett Expertisecentrum Nederland.

E-mail: rettexpertisecentrum@maastrichtuniversity.nl

7. Vraag haar of ze wil helpen om de letter op het papier te schrijven.
Als ze ja antwoordt, kun je hulp aanbieden om dit te doen. Als ze nee antwoordt, dan schrijf jij de gekozen letter op papier en zeg jij dat ze het goed heeft gedaan, geef een compliment over het schrijfwerk!
8. Vraag haar of ze nog een letter wil schrijven. Als ze ja antwoordt, vraag je of het nog een letter voor hetzelfde woord is of dat ze een nieuw woord wil starten.
9. Ga altijd terug naar het **BEGIN** van het alfabet om de volgende letter te selecteren.

Tips voor het gebruik van een ABC-spiraalboek

Zit aan de kant van de 'ja' zodat het niet verwarrend is als ze naar jou kijkt of kijkt naar ja.

Als je niet zeker bent over haar ja, geef dan jezelf de schuld in plaats van haar. **"Het spijt me, mijn fout. Ik heb niet gezien waar je keek. Zou je me opnieuw willen vertellen of je een van deze letters wilt?"**

Als ze echt worstelt, biedt dan aan dat ze jou mag helpen om een letter te schrijven. Dit verkleint de druk en vermindert de invloed van de apraxie. Dat zorgt dat ze lichamelijk beter in staat zal zijn om zelf een letter te selecteren.

Gebruik allereerst de letternamen, in plaats van de letterklanken.

Je kunt haar letter gebruiken voor leerkansen. Bijvoorbeeld: **"jouw 't' is een mooie letter, ik ga die letter lenen om mijn woord te schrijven".**

Je kunt dan schrijven modelleren door de letter 'o' en dan 'p' te schrijven. Spreek dan alle letters nog eens uit. **T – o – p - !**

Geef dan een context bij het woord in een zin **"Schrijven met jou is top!"**

Geschreven door Callie Ward & Abigail Davison-Hoult namens Rett UK.

Vertaald door Gerna Scholte & Gill Townend namens het Rett Expertisecentrum Nederland.

E-mail: rettexpertisecentrum@maastrichtuniversity.nl